รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

A Learning Management Model to Ehhance the Civic Professional Attributes of Nursing Students

จตุพร ขาวมาลา*

Jatuporn Khaomala

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี นนทบุรี 11000

Boromarajonani College of Nursing, Nonthaburi , Nonthaburi, 11000 Thailand

*Corresponding author E-mail: jatuporn.mala@gmail.com

(Received: June 30, 2019; Revised: October 11, 2019; Accepted, November 25, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล แบบแผนการทดลองเป็นอนุกรมเวลา ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 30 แห่ง กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยสุ่มได้นักศึกษาชั้นปีที่3 วิทยลัยพยาบาลบรมราชชนนีจังหวัดนนทบุรี มีจำนวนทั้งหมด 99 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น30 คน การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1)การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนการฝึกปฏิบัติงาน และ2)การฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 2 กิจกรรม คือ 1) การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ และ 2) การทำงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2)การฝึกปฏิบัติ 3) การประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ และ4)การสะท้อนคิด มีแผนการจัดการเรียนรู้ 3 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรม1 การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนการฝึกปฏิบัติงาน โดยผู้เรียนประเมินตนเองและเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ กิจกรรม 2 การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพโดยผู้เรียนฝึกปฏิบัติการพยาบาลกับกรณีศึกษาเป็นรายบุคคล ตามกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในการปฏิบัติการพยาบาล และกิจกรรม3 การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ โดยผู้เรียนปฏิบัติงานตามการมอบหมายหน้าที่ของหอผู้ป่วยตามกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในการทำงานเป็นทีม

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ พบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพของผู้เรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวม และแต่ละองค์ประกอบ และมีพัฒนาการในแต่ละช่วงเวลาดีขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ 1) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพจำแนกตามองค์ประกอบและในภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 2) พัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ จำแนกตามองค์ประกอบและภาพรวมมีพัฒนาการดีขึ้น แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิผลและสามารถใช้ในการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพได้

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้, ความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ

Abstract

The purpose of this research was to develop and study the effectiveness of a learning management model to enhance the civic professional attributes of nursing students.The study was manipulated as time series design. The population were nursing students in 30 nursing colleges of Praboromarajchanok Institute. The random selection was multiple – stage random sampling, included 99 nursing students that studied in 3rd year at Borommarajonani college of nursing changwat Nonthaburi, and the criteria for sample size determination was 30% of target population, included 30 nursing students. The learning management plan was composed of two step, as follows: (1) preparation of learners before practice, and (2) nursing practice in real life situations which was composed of two activities, as follows: 1)nursing intervention based on civic professionalism, and2) team work based-on civic professionalism.

The research findings were as follows:

1. The learning management model to enhance the civic professional attributes of nursing students was composed of the following learning processes : (1) plan, (2) practice, (3) evaluation and feedback, and (4) reflection. The learning management plan was composed of three activities, including (1) preparation of learners before practice that was composed of two subactivities, self–assessment, and preparation for learning. (2) nursing intervention based on civic professionalism, which practiced in case study, and the learning process was integrated with civic professional attributes of nursing intervention , and (3) team work based-on civic professionalism, which practiced in functional assignment of hospital setting, and the learning process was integrated with civic professional attributes of team work.

2. The research results were found that the civic professional attributes in terms of an overview and each factors were higher at a statistically significant rate (p=.05), and their development had also improved. It showed that the implementation of the leaning management model met every criteria of model effectiveness, as follows: 1) a mean of civic professional attributes in terms of an overview and each factors were higher at a statistically significant rate (p=.05), and 2) the development of civic professional attributes in terms of an overview and each factors were improved. The findings indicated that the model could enhance the civic professional attributes of nursing students

Keywords: A Learning Management Model, Civic Professionalism

ความเป็นมาของปัญหา

พลเมือง (Citizen) นับว่าเป็นพลังที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนซึ่งคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของพลเมืองจะต้องสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างมีวิจารณญาณบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะทางสังคมในการประสานความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ทั้งนี้การศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมือง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ให้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดให้จัดการศึกษาที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ นักศึกษาพยาบาลนับว่าเป็นพลเมืองของชาติซึ่งต้องมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ (Civic professionalism) อันประกอบด้วยคุณลักษณะด้านสมรรถนะเชิงวิชาชีพการพยาบาลและคุณลักษณะความเป็นพลเมือง กล่าวคือต้องมีวิจารณญาณในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลโดยใช้ความรู้ ความสามารถเชิงวิชาชีพบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และมีทักษะทางสังคมในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ตลอดจนมีจิตสำนึกรับผิดชอบในการนำความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพไปช่วยเหลือประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้รับการดูแลตามมาตรฐานสูงสุดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเท่าที่จะสามารถจัดกระทำได้

จากการวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของประเทศต่าง ๆ เช่น อังกฤษ เยอรมัน แคนาดา สิงคโปร์ ฯลฯ พบว่า ทุกประเทศให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโดยกำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน และเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงมโนทัศน์ของวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ (Lawton, Cairns, & Gardner, 2000, pp. 211-215) จากการศึกษาการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ พบว่า การบูรณาการแนวคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การทำงานร่วมกันในสถานการณ์จริงและการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจต่อการแสดงบทบาทพลเมืองได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น (Day, 2005, pp. 435-436; Brannelly, 2011,p.663; Kelly, & Innes, 2012, p. 65; Kazemipour, 2012, p. 1046; Burgess, Reimer-Kirkham, & Astle, 2014: 3-5)

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลโดยการวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก พบว่า โครงสร้างของหลักสูตรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพทั้งด้านความรู้ ทักษะปัญญา คุณธรรม จริยธรรมและทักษะทางสังคมอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม พบว่า การออกแบบการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเน้นเนื้อหาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะเชิงวิชาชีพ สำหรับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานในมิติความเป็นพลเมืองยังไม่มีความชัดเจน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพในการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตให้มีความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ สามารถสรุปความเห็นได้ดังนี้ 1)ควรพัฒนาทักษะทางปัญญาของผู้เรียนให้สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ 2)ควรเน้นการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบและความเมตตา กรุณา และ3) ควรพัฒนาทักษะเชิงวิชาชีพให้ผู้เรียนสามารถให้การพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม ด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยบูรณาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพกับกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นพลวัตรเพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพการพยาบาลที่เป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาพยาบาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพได้ใช้แนวคิดการจัดการผลลัพธ์ (Outcome management) โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง คือคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพซึ่งประกอบด้วย 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านความรู้ ความสามารถเชิง

วิชาชีพซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะเชิงวิชาชีพ และทักษะทางปัญญา และมิติด้านความเป็นพลเมืองซึ่งประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรมและทักษะทางสังคม ดังนั้นแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ จึงประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างความรู้ ทักษะเชิงวิชาชีพ และทักษะทางปัญญา โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism theory) ทฤษฎีกระบวนการประมวลข้อมูล (Information processing theory) และการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based learning) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจสาระการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่โดยใช้กระบวนการทางปัญญาได้อย่างคล่องแคล่ว 2) เสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม โดยใช้ทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's moral development theory) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่างมีวิจารณญาณและมีแบบแผน คำนึงถึงกฎกติกา หลักมนุษยธรรม เมตตาธรรมและความรับผิดชอบ 3) เสริมสร้างทักษะทางสังคมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ และตระหนักรับผิดชอบต่อ ส่วนร่วม ซึ่งนับว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น (Active citizen) (ศิริวรรณ พิริยะสุรวงศ์, 2555, pp. 225-226; ทิศนา แขมมณี, 2556, น. 99; Johnson; & Johnson, 1994, p. 58) และ 4) ส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action learning) โดยจัดการเรียนรู้ในสภาพจริงและใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้งและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย ตลอดจนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (วรวรรณ วาณิชย์เจริญชัย, 2553, น. 38; Dilworth, & Willis, 2003, p. 15) และใช้แนวคิดทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self- efficacy theory) เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ และความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวัง

ดังนั้นเพื่อให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพมีประสิทธิผลสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพได้ ผู้วิจัยจึงบูรณาการแนวคิด ทฤษฎี ดังกล่าวข้างต้นเพื่อสังเคราะห์กรอบการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ โดยมีหลักการ ดังนี้ 1) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสมอง 2) การเตรียมความพร้อมเพื่อนำสู่การเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง และ 4) การสะท้อนคิดเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การฝึกปฏิบัติ 3)การประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 4) การสะท้อนคิด มีแผนการจัดการเรียนรู้ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอน1 การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังนี้ 1) การประเมินตนเอง (Self -

assessment) และ2)การเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ (Preparation of learning) ขั้นตอน 2 การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Learning practice in real life situations) ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1) การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ และ2) การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพและประเมินผลการเรียนรู้โดยการประเมินตามสภาพจริง

สำหรับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพผู้วิจัยศึกษาในบริบทของการปฏิบัติการพยาบาล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบอิงสมรรถนะ(Behavioral Event Interview: BEI) และสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพได้ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม 5 ด้าน ได้แก่ 1) การปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ 2) การสร้างปฏิสัมพันธ์โดยใช้ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 3) ความรับผิดชอบในการปฏิบัติการพยาบาล 4) ความเมตตากรุณาในการปฏิบัติการพยาบาล และ5) การเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และองค์ประกอบที่ 2 การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่โดยใช้ความรู้ ความสามารถเชิงวิชาชีพ 2) ความรับผิดชอบในบทบาทการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนภารกิจของทีม 3) ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับทีมเพื่อป้องกันความขัดแย้ง 4) ความรับผิดชอบต่อทีมด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน และ5) ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติและสังคมส่วนรวม

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองเป็นแบบอนุกรมเวลา (Time series design)

$$O_1 \quad X \quad O_2 \; O_3 \; O_4 \quad O_5$$

X หมายถึง การได้รับการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล O1 หมายถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง O2, O3 และ O4 หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 (วันที่ 2-3) ครั้งที่ 2 (วันที่ 4-5) และครั้งที่ 3 (วันที่ 7-8) และ O5 หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการทดลอง (วันที่ 9-10)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 30 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนดังนี้ 1) สุ่มวิทยาลัยพยาบาล จำนวน 1 แห่ง 2) สุ่มชั้นปีของนักศึกษาที่ทำการทดลองซึ่งได้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีจำนวนทั้งหมด 99 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ ร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, น. 38) และใช้กลุ่มการฝึกงานเป็นหน่วยการสุ่ม โดยมีจำนวนนักศึกษาพยาบาล

กลุ่มละ 7-8 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือ ในการวิจัยจนครบ รวมทั้งสิ้น 30 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

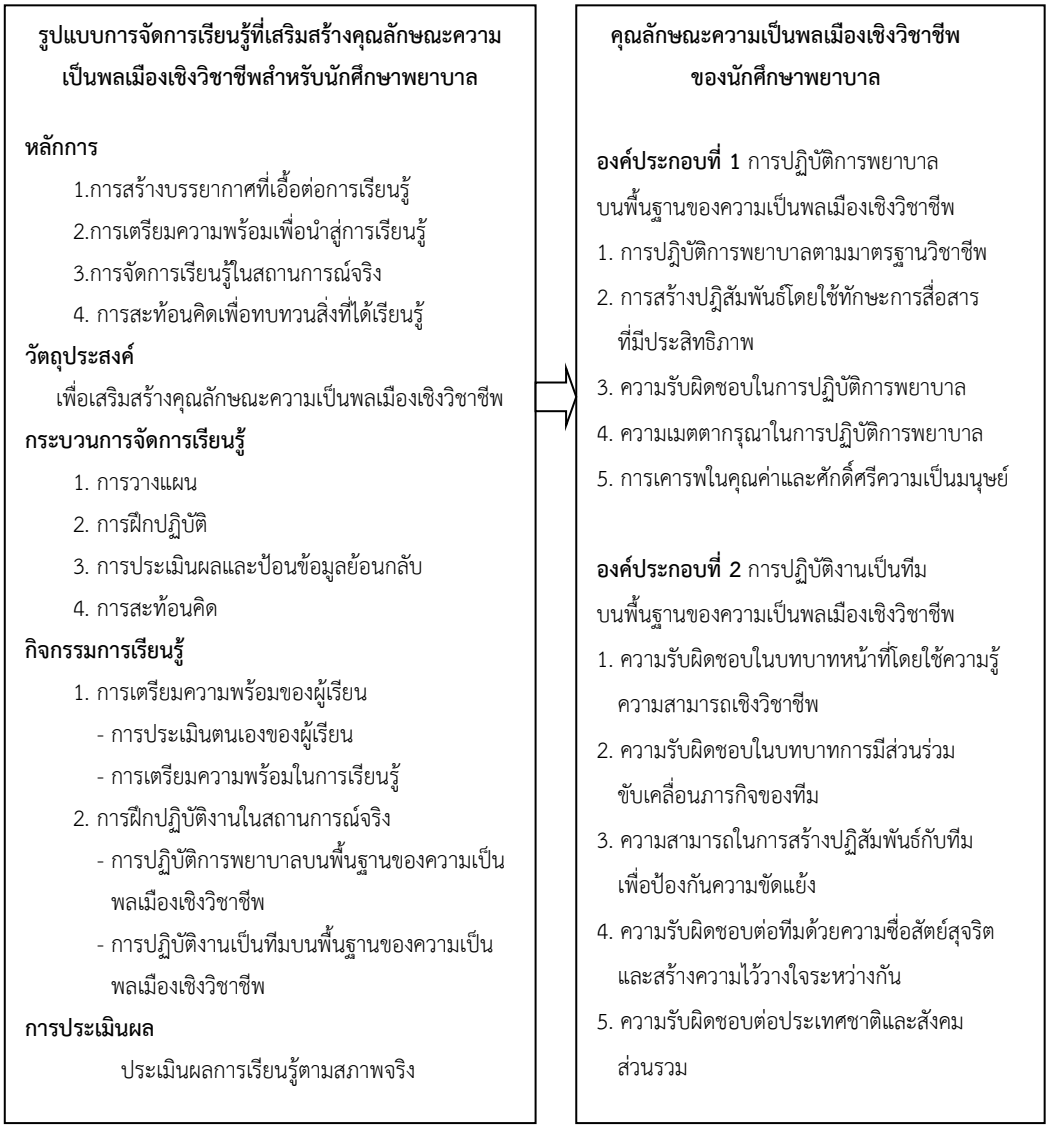

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาและการอนุมัติให้ศึกษาวิจัยในมนุษย์ ของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามหนังสือหมายเลขรับรอง SWUEC-378/2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบการเรียนรู้ และแบบบันทึกทางการพยาบาล

สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ และศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล และความคิดเห็นของผู้สอนต่อการแสดงพฤติกรรมความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล มาใช้ในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพยาบาล จำนวน 2 คน ด้านการพยาบาล จำนวน 1 คน และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 2 คน พบว่าองค์ประกอบและแผนการจัดการเรียนรู้มีระดับความเหมาะสมมาก ถึงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม เท่ากับ 4 ถึง 4.6 และมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1

2. เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ สร้างขึ้นโดยนำผลการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาลมาสร้างแบบประเมิน มีเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric scores) 5 ระดับ ตรวจคุณภาพของแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า แบบประเมินมีความเหมาะสม สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพจริง โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4 ถึง 4.2 และมีความสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ครั้ง พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค .87 แสดงว่าแบบประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปทดลองใช้ได้

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการพยาบาล ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 2) ทักษะการวัดยอดมดลูก และ 3) การอาบน้ำทารก ซึ่งเป็นแบบสังเกตที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีจังหวัดนนทบุรีจัดทำขึ้น กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ ปฏิบัติถูกต้องให้ 1 คะแนน ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องให้ 0 คะแนน ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ครั้ง พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

ของครอนบัค .8 แสดงว่าแบบสังเกตพฤติกรรมการพยาบาล มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปทดลองใช้ได้

2.3 แบบประเมินความรู้ ทักษะ และความสามารถพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ มีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ สร้างโดยศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและวิเคราะห์ความรู้ ทักษะ และความสามารถพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพด้านการพยาบาลที่เกี่ยวข้อง ตรวจคุณภาพของแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพจริง โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม เท่ากับ 4 ถึง 4.2 และมีความสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบประเมินไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ครั้ง พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค .8 แสดงว่าแบบประเมินความรู้ ทักษะ และความสามารถพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปทดลองใช้ได้ 4) แบบบันทึกการสะท้อนคิด ประกอบด้วย แบบบันทึกการสนทนา (Dialogue report) และแบบบันทึกอนุทิน (Journal writing) สร้างโดยศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีแนวคำถามการสะท้อนคิดเป็นแบบกึ่งโครงสร้างโดยใช้แนวคิดการตั้งคำถามตามกรอบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพที่ได้สังเคราะห์ขึ้น ซึ่งมีประเด็นการตั้งคำถาม ได้แก่ การเรียนรู้และความคิดเห็นที่ได้จากการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ ความคิดเห็นต่อประเด็นที่ทำได้ดีและประเด็นที่ต้องปรับปรุง และแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ตรวจสอบคุณภาพแบบบันทึกโดยคณะกรรมการพิจารณาปริญญานิพนธ์

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ โดยจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน (Preparation of learners) และการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Learning practice in real life situations) ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน (Preparation of learners) เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล ประกอบด้วย 2 กิจกรรมดังนี้ 1) ผู้เรียนประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพของตนเอง และวิเคราะห์ช่องว่างเพื่อใช้วางแผนพัฒนาตนเอง และ2) ผู้เรียนเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ (Preparation of learning) ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ

2. การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Learning practice in real life situations) ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2)การ

ฝึกปฏิบัติ 3) การประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ และ4)การสะท้อนคิด โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ 2 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรม 1 การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพโดยผู้เรียนฝึกปฏิบัติการพยาบาลกับกรณีศึกษาเป็นรายบุคคลตามกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนที่บูรณาการกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในการปฏิบัติการพยาบาล ดังนี้

1) การวางแผนการพยาบาล 2) การปฏิบัติการพยาบาล 3) การประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ และ4)การสะท้อนคิดถึงการปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพรวมถึงคุณค่าในการปฏิบัติ และกิจกรรม 2 การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ โดยผู้เรียนปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายงาน ๆ ละ 2-3 คน ตามกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนที่บูรณาการกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในการทำงานเป็นทีม ดังนี้

1) การวางแผนการทำงานเป็นทีม 2) การปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสานกับทีมสุขภาพเพื่อร่วมขับเคลื่อนภาระกิจให้บรรลุเป้าหมาย 3) การประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ 4) การสะท้อนคิดถึงการปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพและคุณค่าในการปฏิบัติ โดยกิจกรรมการเรียนรู้จะดำเนินการให้ครบรอบกระบวนการเรียนรู้ทุกวัน ทั้งนี้เพื่อตอกย้ำซ้ำทวนและปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต่อเนื่อง (ดังภาพประกอบ2,3)

ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลอง ระหว่างเดือนมีนาคม –เดือนพฤษภาคม 2560 โดยทดลองกลุ่มละ 3 สัปดาห์ รวมเวลาทั้งสิ้น 73 ชั่วโมง ซึ่งระยะเวลาในขั้นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน 3 ชั่วโมง และขั้นการฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง 2 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วันๆ ละ 7 ชั่วโมง รวม 70 ชั่วโมง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ประเมินความรู้ ทักษะและความสามารถที่เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ โดยการถามตอบ และประเมินจากเอกสารการสรุปความรู้ และแบบรายงานการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพโดยผู้เรียนประเมินตนเอง และประเมินโดยผู้วิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการทดลอง โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามอนุกรมเวลาที่กำหนด ดังนี้ 1) ประเมินความรู้ ทักษะและความสามารถที่เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ โดยการถามตอบ และประเมินจากเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งได้แก่ รายงานการเก็บรวบรวมข้อมูล แผนการพยาบาลและบันทึกทางการพยาบาล และการสะท้อนคิดในรูปแบบของการสนทนา (Dialogue) และการบันทึกอนุทิน (Journal writing) 2) ประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพโดยผู้เรียนประเมินตนเองและผู้วิจัยประเมินผลการเรียนรู้ จากการสังเกต

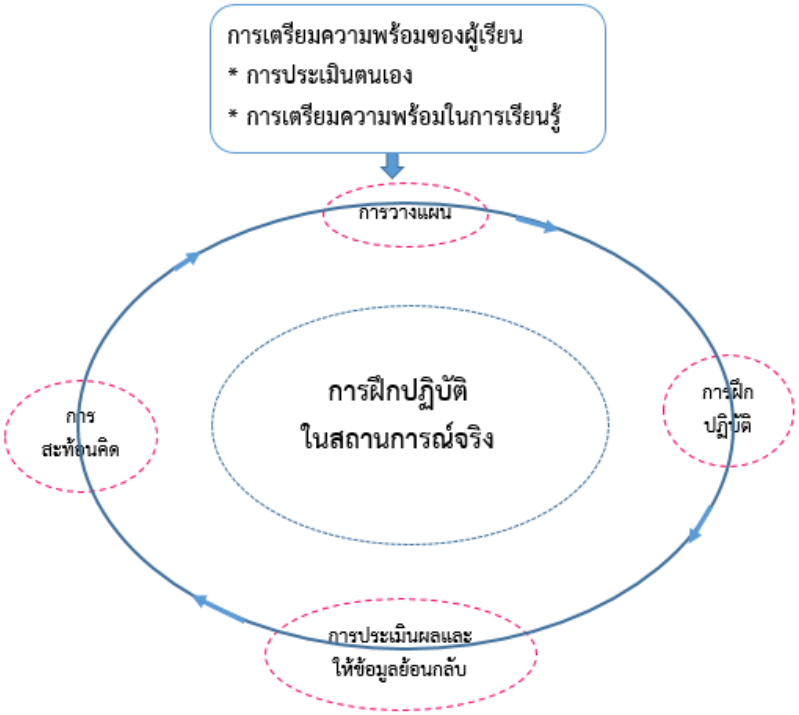

ภาพประกอบ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่มา: จตุพร ขาวมาลา (2561)

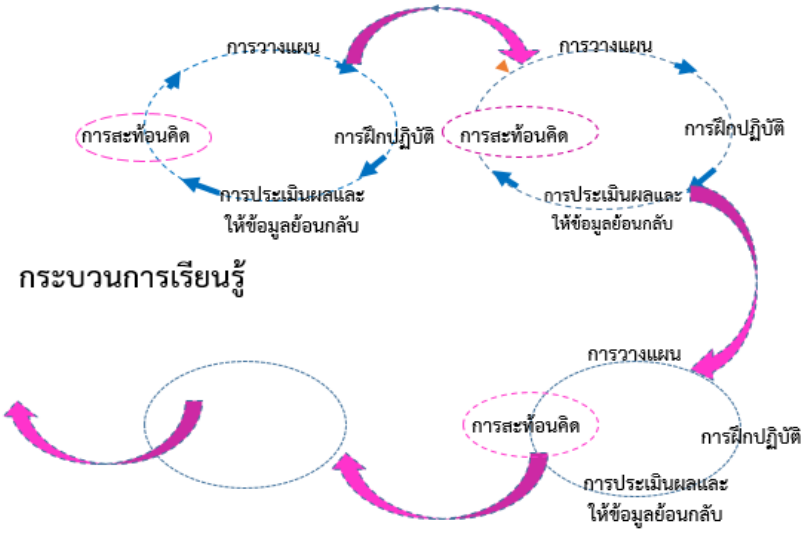

ภาพประกอบ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ที่มา: จตุพร ขาวมาลา (2561)

พฤติกรรม การถามตอบและประเมินจากเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ได้แก่ รายงานการเก็บรวบรวมข้อมูล แผนการพยาบาลและบันทึกทางการพยาบาล และการสะท้อนคิดในรูปแบบของการสนทนา และการบันทึกอนุทิน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ตามรูปแบบในแต่ละกลุ่ม ดังนี้ 1) ประเมินความรู้ ทักษะ และความสามารถที่เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพโดยการถามตอบ และประเมินจากเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งได้แก่ รายงานารเก็บรวบรวมข้อมูล แผนการพยาบาล บันทึกทางการพยาบาล และการสะท้อนคิดในรูปแบบของการสนทนา และการบันทึกอนุทิน 2) ประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพโดยผู้เรียนประเมินตนเอง และผู้วิจัยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม การถามตอบ และประเมินจากเอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ได้แก่ รายงานการเก็บรวบรวมข้อมูล แผนการพยาบาล และบันทึกทางการพยาบาล และการสะท้อนคิดในรูปแบบของการสนทนา และการบันทึกอนุทิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดย 1) เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในแต่ละช่วงเวลา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวที่มีการวัดซ้ำ (Oneway repeated measure ANOVA) และ 2) วิเคราะห์พัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในแต่ละช่วงเวลา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์พัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้ 1) ความรู้ ทักษะ และความสามารถพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ และ 2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การถามตอบและการประเมินเอกสารในการปฏิบัติการพยาบาล และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วยหลักการดังนี้ 1) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การเตรียมความพร้อมเพื่อนำสู่การเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง และ4) การให้ข้อมูลย้อนกับและการสะท้อนคิดเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้และวิเคราะห์ช่องว่างในการเรียนรู้ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2)การฝึกปฏิบัติ 3) การประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ และ4)การสะท้อนคิด แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรม1 การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนโดยผู้เรียนประเมินตนเองและเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ก่อนการฝึกปฏิบัติงาน

กิจกรรม 2 การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพโดยบูรณาการกระบวนการเรียนรู้กับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในการปฏิบัติการ

พยาบาลซึ่งประกอบด้วย การพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ การสร้างปฏิสัมพันธ์โดยใช้ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การปฏิบัติการพยาบาลด้วยความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา การเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยผู้เรียนฝึกปฏิบัติการพยาบาลกับกรณีศึกษาเป็นรายบุคคลตามกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผน โดยผู้เรียนวางแผนการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ เขียนแผนการพยาบาล โดยใช้ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสะท้อนถึงการปฏิบัติการพยาบาลที่มีความรับผิดชอบ เมตตากรุณา เคารพคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2) การปฏิบัติ โดยผู้เรียนนำแผนการพยาบาลลงสู่การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และสร้างปฏิสัมพันธ์โดยใช้ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการพยาบาลด้วยความรับผิดชอบ มีเมตตากรุณา เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 3)การประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับโดยผู้เรียนประเมินตนเองและผู้สอนประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับทันที และ4)การสะท้อนคิดโดยผู้เรียนสะท้อนคิดถึงการปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพและคุณค่าในการปฏิบัติต่อตนเอง วิชาชีพ สังคม และประเทศชาติ

กิจกรรม 3 การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพโดยบูรณาการกระบวนการเรียนรู้กับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในการทำงานเป็นทีม ซึ่งประกอบด้วย ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ การร่วมขับเคลื่อนภารกิจของทีม การสร้างปฏิสัมพันธ์กับทีมเพื่อป้องกันความขัดแย้ง ความซื่อสัตย์สุจริตและการสร้างความไว้วางใจต่อทีม ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติและสังคมส่วนรวม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผน โดยผู้เรียนร่วมวางแผนการทำงานเป็นทีมตามหน้าที่พิเศษ 2) การปฏิบัติ โดยผู้เรียนนำแผนการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งแต่ละงานจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสานกับทีมสุขภาพเพื่อร่วมขับเคลื่อนภาระกิจให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ความรู้ ความสามารถเชิงวิชาชีพ และร่วมขับเคลื่อนภารกิจของทีมโดยใช้ทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ตระหนักต่อการป้องกันความขัดแย้งและคำนึงถึงความซื่อสัตย์สุจริต การสร้างความไว้วางใจ รวมถึงผลกระทบของการปฏิบัติต่อประเทศชาติและสังคมส่วนรวม 3) การประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยผู้เรียนประเมินตนเอง และผู้สอนประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับทันที 4) การสะท้อนคิดถึงโดยผู้เรียนสะท้อนถึงการปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพและคุณค่าของการปฏิบัติต่อตนเอง วิชาชีพ สังคม และประเทศชาติ โดยที่ผู้สอนให้การช่วยเหลือและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล สรุปได้ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในแต่ละช่วงเวลาจำแนกตามองค์ประกอบและในภาพรวม โดยใช้สถิติ

วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวที่มีการวัดซ้ำ พบว่า คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 2 ช่วงเวลา โดยองค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ มีค่า F 568.311 df 2.370 มีขนาดอิทธิพล ร้อยละ 95.1 องค์ประกอบที่ 2 การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ มีค่า F 506.661 df 2.302 มีขนาดอิทธิพล ร้อยละ 94.6 และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในภาพรวม มีค่า F 671.196 df 2.393 มีขนาดอิทธิพล ร้อยละ 95.9 ดังตาราง 1 ซึ่งจากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในแต่ละช่วงเวลาเป็นรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกคู่ของช่วงเวลาที่ประเมิน ดังตาราง 2

ตาราง 1 แสดงการทดสอบความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในแต่ละช่วงเวลาจำแนกตามองค์ประกอบและในภาพรวม (n = 30)

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	Partial Eta Squared
องค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ						
ช่วงเวลา	107893.560	2.370	45522.467	568.311*	.000	.951
ค่าความคลาดเคลื่อน	5505.640	68.733	80.101			
องค์ประกอบที่ 2 การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ						
ช่วงเวลา	34746.027	2.302	15096.884	506.661*	.000	.946
ค่าความคลาดเคลื่อน	1988.773	66.745	29.797			
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในภาพรวม						
ช่วงเวลา	264764.467	2.393	110657.113	671.196*	.000	.959
ค่าความคลาดเคลื่อน	11439.533	69.387	164.866			

* $p < .05$

ตาราง 2 แสดงการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ ในแต่ละช่วงเวลาเป็นรายคู่ จำแนกตามองค์ประกอบและในภาพรวม

ครั้งที่ประเมิน	1	2	3	4	5
องค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ					
1	-	10.900*	48.667*	61.500*	65.467*
2	-	-	37.767*	50.600*	54.567*
3	-	-	-	12.833*	16.800*
4	-	-	-	-	3.967*
5	-	-	-	-	-
องค์ประกอบที่ 2 การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ					
1	-	8.467*	30.400*	35.333*	37.600*
2	-	-	21.933*	26.867*	29.133*
3	-	-	-	4.933*	7.200*
4	-	-	-	-	2.267*
5	-	-	-	-	-
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในภาพรวม					
1	-	19.367*	79.067*	96.833*	103.067*
2	-	-	59.700*	77.467*	83.700*
3	-	-	-	17.767*	24.000*
4	-	-	-	-	6.233*
5	-	-	-	-	-

* $p < .05$

2. ศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ

2.1 วิเคราะห์พัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในแต่ละช่วงเวลา โดยศึกษาจาก Estimated Marginal Means ของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ พบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลมีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งองค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 2 การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพและในภาพรวม ดังตาราง 3 และภาพประกอบ 4

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบ Estimated Marginal Means ของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ จำแนกตามองค์ประกอบ และในภาพรวม

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ / ครั้งที่ประเมิน	Estimated Marginal Means				
	ครั้งที่1	ครั้งที่2	ครั้งที่3	ครั้งที่4	ครั้งที่5
องค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ	43.33	54.23	92	104.83	108.80
องค์ประกอบที่ 2 การปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ	35.38	43.83	65.77	70.70	72.97
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพในภาพรวม	78.70	98.07	157.77	175.53	181.77

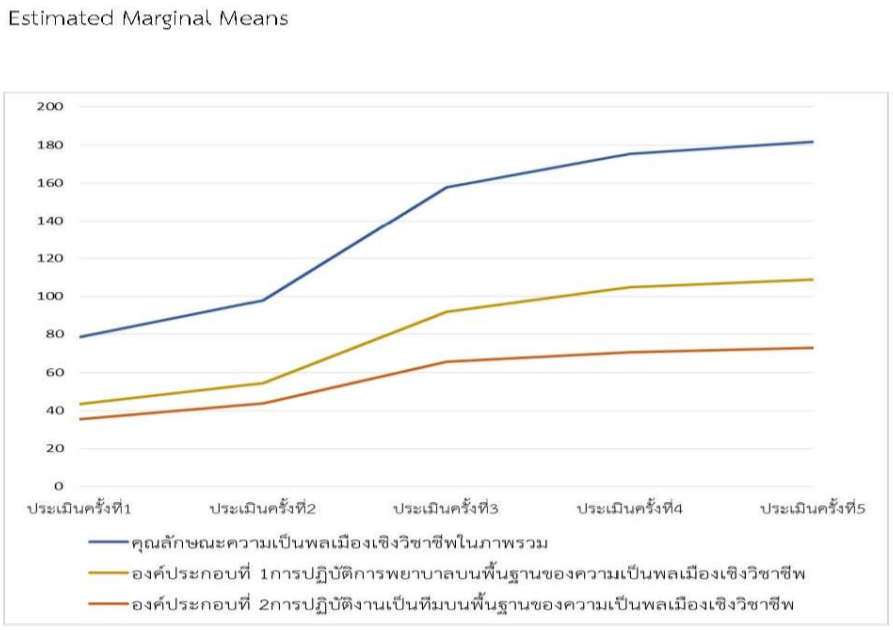

ภาพประกอบ 4 แสดงพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพจำแนกตามองค์ประกอบและในภาพรวม

2.2 การวิเคราะห์พัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ รวมถึงพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ พบว่า 1) ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ทักษะ และความสามารถพื้นฐานของความเป็น

พลเมืองเชิงวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ทางการพยาบาล ทักษะการคิดเชิงระบบ ความสามารถในการจัดการสารสนเทศ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณดีขึ้นในแต่ละช่วงเวลาของการทดลอง และ2) ผู้เรียนแสดงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพดีขึ้นในทุกช่วงเวลาของการทดลอง ทั้งการแสดงออกถึงการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ และการปฏิบัติงานเป็นทีมบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ

การอภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพมีจุดเด่นที่ทำให้เกิดประสิทธิผลในการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการจัดการผลลัพธ์ (Outcome management) กล่าวคือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของการวิจัยครั้งนี้ คือคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพซึ่งประกอบด้วย 1) คุณลักษณะในมิติความเชี่ยวชาญเชิงวิชาชีพ ซึ่งจะต้องใช้ความรู้และทักษะทางปัญญาเป็นพื้นฐาน และ2)คุณลักษณะในมิติความเป็นพลเมืองซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคม ดังนั้นแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จึงประกอบด้วย 1) แนวคิดในการเสริมสร้างความรู้และทักษะทางปัญญา ได้แก่ ทฤษฎีกระบวนการประมวลข้อมูล ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน 2) แนวคิดในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมของโคลเบอร์ก และ 3) แนวคิดในการเสริมสร้างทักษะทางสังคม ได้แก่ การเรียนรู้แบบร่วมมือ นอกจากนี้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมที่ช่วยให้การพัฒนากระบวนการทางปัญญามีประสิทธิภาพมากขึ้น และใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อการตอกย้ำซ้ำทวนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอันเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การเสริมสร้างกระบวนการทางปัญญาที่คำนึงถึงแรงจูงใจภายในของผู้เรียนส่งผลต่อความสนใจในการเรียนรู้ที่ยั่งยืน (Sustained attention) จากการสังเคราะห์กรอบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างกระบวนการทางปัญญาโดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีกระบวนการประมวลข้อมูล ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ดังภาพประกอบ 5 โดยจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสนใจในการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ซ้ำ ๆ และการขยายความคิด (Elaboration) ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีวิจารณญาณและมั่นใจมากขึ้น (จินตนา ภรณ์ วัฒนธร, 2553, online; ทิศนา แขมมณี, 2556, น .81, 90-94; Klausmeier, 1985, pp. 52-108; Sprenger, 2002, pp. 19-22; Geake, 2009, p. 48; Twardosz, 2012, p. 101)

ประกอบกับการส่งเสริมแรงจูงในการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีแรงขับในการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่คาดหวังได้ (Bandura, 1977) และส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อสิ่งเร้าในการเรียนรู้ได้ยาวนานขึ้นด้วยซึ่งนับว่าเป็นการส่งเสริมการทำงานของสมองให้สามารถเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (จินตนาภรณ์ วัฒนธร, 2553, pp. 12-18; Sprenger, 2002, pp. 24-27; Sarter, & Lustig, 2009, pp. 6-9)

จากผลการศึกษา พบว่า หลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพผู้เรียนสามารถอธิบายแนวคิดทฤษฎีในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถใช้กระบวนการทางปัญญาได้ดีขึ้นจนสามารถสังเคราะห์โมเดลการพยาบาล (Nursing model) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จในการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่สำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในคลินิกได้อย่างมีวิจารณญาณ ดังคำสะท้อนคิดที่ว่า

ภาพประกอบ 5 กรอบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างกระบวนการทางปัญญา ที่มา: จตุพร ขาวมาลา. 2561: หน้า 48

“จากการเรียนรู้คิดว่าน่าจะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ดีขึ้นเพราะมองเห็นแนวทางในการนำไปใช้ รู้ว่าการสร้างโมเดลในการพยาบาลแต่ละโรคจะต้องทำอย่างไร เอาไปใช้อย่างไร สิ่งสำคัญคือเราจะต้องมีความรู้พื้นฐานก่อน และหากสามารถสร้างโมเดลการ

พยาบาลได้ก็จะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเป็นระบบและครบถ้วน ซึ่งมีความสำคัญต่อการวางแผนการพยาบาลให้สอดคล้องกับผู้ป่วยแต่ละราย และครอบคลุมความเป็นองค์รวม" ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ของสมองจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น (ปราณี อ่อนศรี, 2552, p. 107; นภาภรณ์ หวานขม, 2554, น. 53; ไพรวัลย์ จำปามูล, 2555, น. 43; Duman, 2010, p.2093; Uzezil, & Jonah, 2017, p.2) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางปัญญาในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ดีขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (นรีรัตน์ สร้อยศรี, 2553, น. 93-94; สุพัฒน์ สีระพัดสะ, 2553, น. 136-137)

นอกจากนี้ การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพทั้งในการปฏิบัติการพยาบาลและการทำงานเป็นทีมในแต่ละช่วงเวลาได้ดีขึ้นจนผู้รับบริการให้ความชื่นชมและเชื่อมั่น เช่น การแสดงความพึงพอใจ การขอความช่วยเหลือขอคำปรึกษาปัญหาสุขภาพและคำแนะนำในการดูแลตนเอง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักศึกษาพยาบาลที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในการกำกับตนเอง โดยพบว่า นักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีการเรียนรู้ในการกำกับตนเองได้ดีกว่านักศึกษาที่รับรู้ความสามารถของตนเองในระดับปานกลาง (สุระพรรณ พนมฤทธิ์, ศุกร์ใจ เจริญสุข, และนันทิกา อนันต์ชัยพัทธนา, 2554, น. 94) นอกจากนี้ จากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่ส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการในเชิงบวกจะทำให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจและรู้สึกมีคุณค่าซึ่งนับว่าเป็นแรงจูงใจภายในที่ส่งเสริมความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้นด้วย ทั้งนี้ผู้เรียนสะท้อนคิดว่า *"การปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพถือเป็นการเคารพในคุณค่าของชีวิตมนุษย์อย่างหนึ่ง และเมื่อเราช่วยให้มารดาสามารถดูแลตนเองและทารกได้ ก็มีความภูมิใจและมั่นใจในการช่วยเหลือผู้อื่นด้วย"* ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างแรงจูงใจภายในที่ส่งผลต่อแรงขับในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ด้านสังคมและอารมณ์ ทั้งเป็นการส่งเสริมความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย (Froiland; et.al. 2012, p.97; Ryan, & Deci, 2000, p. 54)

2. การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Moral Development Theory) ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น (นุชลี อุปภัย, 2558, pp. 62-63) จากการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการเรียนรู้และตอกย้ำซ้ำทวนตลอดระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติ ตลอดจนสะท้อนถึงคุณค่าของการปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพส่งผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมและคำนึงถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยพบว่าผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติการพยาบาล และแสดงออกถึงความเมตตา กรุณาโดยกระตือรือร้น

ในการช่วยเหลือผู้ป่วยมากขึ้น ทั้งนี้ผู้เรียนได้สะท้อนว่า *"เมื่อได้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลจนมีความมั่นใจทำให้กล้าช่วยเหลือผู้ป่วยมากขึ้น ซึ่งเข้าใจความรู้สึกของความเมตตา กรุณา ความเห็นอก เห็นใจที่เป็นรูปธรรม และความรับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้อื่นในบทบาทพลเมืองที่เป็นพยาบาล..."* และสะท้อนถึงคุณค่าของการปฏิบัติการพยาบาลด้วยความเมตตา กรุณาว่า *"เมื่ออาจารย์ได้ชี้ให้เห็นพฤติกรรมที่สะท้อนความเมตตา กรุณา และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยทำให้รู้สึกถึงคุณค่าของวิชาชีพในการช่วยเหลือชีวิตมนุษย์* ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่นในชั่วโมงโฮมรูม พบว่า หลังการจัดกิจกรรมผู้เรียนมีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมโดยรวมที่ประเมินโดยเพื่อนสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (เสาวลักษณ์ เจ่าสกุล, 2552, น. 175)

3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความร่วมมือ (Cooperative learning) จะเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียน (ทิศนา แขมมณี, 2556, น. 98-102; พูนภัทรา พูลผล, 2557, น.27-37) ซึ่งจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงานเป็นทีมได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าผู้เรียนให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจของทีม และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ป้องกันความขัดแย้ง เช่น แสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลเชิงทฤษฎี ข้อมูลและหลักฐานอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างมากขึ้น ทำให้สามารถลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงานลงได้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือต่อการเสริมสร้างทักษะทางสังคม โดยพบว่า การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ (ฐาณรงค์ ทุเรียน, 2560, น.63-64; Ahmadpanah et.al., 2014, p.1030,1034) นอกจากนี้ในการส่งเสริมความตระหนักรับผิดชอบต่อสังคมในบริบทที่กว้างมากขึ้น โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ใกล้ตัวกับผลกระทบทั้งในระดับชาติและระดับโลก ทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติงานต่อสังคมและประเทศชาติทั้งในเชิงบวกและเชิงลบมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดในมาตรฐานการอุดมศึกษา จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ผู้บริหารสถาบันการศึกษาทุกระดับควรกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการผลลัพธ์เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครอบคลุมตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการอุดมศึกษา 2)อาจารย์ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดและสะท้อนถึงคุณค่าของความเป็นพลเมืองต่อสังคมและประเทศชาติ และ3) งานพัฒนานักศึกษาควร

จัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้เรียนรู้บทบาทความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องต่อเนื่องกับการเรียนรู้ในหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น (Active citizen) มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้สอนเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมือง 2) ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสบริบทของสังคมในสถานการณ์จริง เช่น การออกค่ายบริการวิชาการแก่สังคม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจบทบาทความเป็นพลเมืองในมิติที่กว้างขวางมากขึ้น และ3) ควรพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล เพื่อให้มีความตระหนักต่อการแสดงบทบาทความเป็นพลเมือง และเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการพยาบาลที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

เอกสารอ้างอิง

จตุพร ขาวมาลา. (2561) *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเชิงวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล* (ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จินตนาภรณ์ วัฒนธร. (2553). บทบาทของสมองต่อการเกิด สมาธิ แรงจูงใจ การเรียนรู้และความจำ. *วารสารหลักสูตรและการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยขอนแก่น,* 4(1-2), 12-18.

ฐาณรงค์ ทุเรียน. (2560). *ผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภาภรณ์ หวานขม.(2554). *การศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นรีรัตน์ สร้อยศรี. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมกันด้วยเว็บเควสท์เชิงสมรรถนะ (Competency – based Webquest) เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

นุชลี อุปภัย. (2558). *จิตวิทยาการศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

ปราณี อ่อนศรี. (2552). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก* (ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

พูนภัทรา พูลผล. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก. *วารสารวิจัยการศึกษา, 2*(4), 27-37.

ไพรวัลย์ จำปามูล. (2555).*ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรวรรณ วาณิชย์เจริญชัย. (2553). การเรียนรู้จากการปฏิบัติ: การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน. *วารสารพยาบาลศาสตร์,* 28(4), 36-44.

ศิริวรรณ พิริยะสุรวงศ์. (2555). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้แท็บเล็ตในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารวิทยบริการ*, 23(3), 225-235.

สุพัฒน์ สีระพัดสะ. (2553). *ผลของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุราษฎร์ธานี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

สุระพรรณ พนมฤทธิ์, ศุกร์ใจ เจริญสุข, และนันทิกา อนันต์ชัยพัทธนา. (2554). การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักศึกษาพยาบาลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน. *การพยาบาลศึกษา,* 4(2): 94-107.

เสาวลักษณ์ เจ่าสกุล. (2552). การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในชั่วโมงโฮมรูม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,* 32(4), 170-179.

Ahmadpanah, Mohammad; et.al. (2014). Cooperative Learning Improves Social Skills and Knowledge of Science Topics in Pre-adolescent Children in Iran. *British Journal of Education, Society & Behavioural Science,* 4(8), 1029-1037.

Bandura, Albert. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavior Change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.

Brannelly, Tula. (2011). Sustaining Citizenship: People with Dementia and the Phenomenon of Social Death. *Nursing Ethics,* 18(5), 662-671.

Burgess, Caroline A.; Reimer- Kirkham, Sheryl; & Astle, Barbara (2014). Motivation and International Clinical Placements: Shifting Nursing Students to a Global Citizenship Perspective**.** *International Journal of Nursing Education Scholarship,* 11(1), 1-8.

Day, Lisa. (2005, September). Nursing Practice and Civic Professionalism. *American Journal of Critical Care,* 14(5), 434-437.

Dilworth, Robert L; & Willis, Verna J. (2003). *Action learning: Images and Pathways*. Florida: Krieger.

Duman, Bilal. (2010). The Effects of Brain-Based Learning on the Academic Achievement of Students with Different Learning Styles. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(4), 2077-2103.

Froiland, John Mark; et.al. (2012). Intrinsic Motivation to Learn: The Nexus between Psychological Health and Academic Success. *Contemporary School Psychology,* 16, 91-100.

Geake, John G. (2009). *The Brain at School: Educational Neuroscience in the Classroom*. New York: The Mc Grow-Hill.

Johnson, David W.; & Johnson, Roger T. (1994). *Learning Together and Alone: Cooperative and Individualistic Learning* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Lawton, Denis; Cairns, Jo; & Gardner, Roy. (2000). *Education for Citizenship*. London: Gromwell Press.

Kazemipour, Farahnaz. (2012). The Impact of Workplace Spirituality Dimensions on Organizational Citizenship Behavior among Nurses with the Mediating Effect of Affective Organizational Commitment. *Journal of Nursing Management*, 12(20), 1039-1048.

Kelly, Fiona; & Innes, Anthea. (2012). Human Rights, Citizenship and Dementia Care Nursing. *International Journal of Older Nursing*, (December 2011): 61-70.

Klausmeier, Herbert J. (1985). *Educational psychology* (5th ed.). New York: Harper & Row.

Ryan, Richard M.; & Deci, Edward L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology,* 25, 54–67.

Sarter M; & Lustig C. (2009). *Attention and learning and memory. In L.R. Squire, (Ed.). New encyclopedia of neuroscience* (pp.1-15). Oxford: Elsevier.

Sprenger, Marilee. (2002). Becoming a “Wiz” at Brain –Based Teaching. California: Corwin.

Twardosz, Sandra. (2012). Effects of Experience on the Brain: The Role of Neuroscience in Early Development and Education. *Early Education and Development,* 23,96-119.

Uzezil, Jack Gladys and Jonah, Kyado Joel. (2017). Effectiveness of Brain-based Learning Strategy on Students’ Academic Achievement, Attitude, Motivation and Knowledge Retention in Electrochemistry. *JESBS,* 21(3), 1-13.